

Irena Grubiša, prof.
Elektroindustrijska i obrtnička škola Rijeka

Veliki don Branko Sbutega, katolički svećenik iz Kotora, u svojoj knjizi *Kurosavin nemir svijeta* piše: „Konfucije jednom negdje zapisa: „*NE PSUJ NA TMINE, RADIJE UPALI SVOJU SVIJEĆU*“

UJEDINJENI U RAZLIČITOSTI - „All different, all equal“

PROJEKT PUTOVANJE „POSJET EUROPSKOM PARLAMENTU“

Vizionari, koji su stvarali Europsku uniju, kao i oni koji su stvarali Republiku Hrvatsku, nisu čekali da netko drugi to za njih učini ili da nastane „povoljna klima“ za njihovu činidbu. Tako nije potrebno, niti uputno, čekati da škola u kojoj radiš počne slijediti principe Kvalitetne škole ili čekati da počneš raditi u nekoj tzv. „boljoj“ školi, koja je kao predodređena za prihvaćanje novih metoda, već treba djelovati na temeljima kreativnosti i inovativnosti u školi u kojoj jesi. Stoga nastojim, barem u području predmeta koje predajem, Politika i gospodarstvo te Etika, da škola za učenike postane radosno mjesto, da ih naučim da surađuju, da budu odgovorni prema drugim ljudima i okolini i da spoznaju kako mogu puno toga i sami učiniti, samo ako im je dovoljno stalo.

Da učenici itekako dobro prihvaćaju moje metode i načine odgoja i obrazovanja, pokazalo se u istraživanju „**Samovrednovanje škola u funkciji unapređivanja kvalitete obrazovanja**“ (voditelj projekta dr. sc. Petar Bezinović), u kojem je sudjelovala i naša **Elektroindustrijska i obrtnička škola Rijeka 2003./2004. godine**, a ja sam bila član Tima za kvalitetu. Gotovo na sva pitanja u svezi s mojim radom odgovorili su maksimalno pozitivno, na što sam bila vrlo ponosna. Najviše su me oduševile primjedbe, koje su samoinicijativno dopisivali sami učenici – tako su npr. napisali: „Kod nje je super, stalno neki *moving*“; „Jedva čekam njen sat, iako je zadnji po rasporedu“ ...

A doista sam ih uspijevala i uspijevam angažirati za sve pozitivne aktivnosti u školi i izvan škole. Pet godina zaredom bili smo u posjetu Saboru Republike Hrvatske, sudjelovali četiri godine na natjecanju EUQUIZ (u Ministarstvu europskih integracija su mi jedne godine rekli da se u mojoj „običnoj“ strukovnoj školi prijavilo najviše timova u RH, njih 16!), vodila sam ih u kazalište, u katastar, bili su u poduzeću Rade Končar u Zagrebu, kod gradonačelnika Grada Rijeke g. Vojka Obersnela, bili smo i u posjetu kod predsjednika RH g. Stjepana Mesića, na Festivalu znanosti i drugdje.

Školske godine 2003./2004. sam s nekoliko učenika započela projekt „Korak za korakom – do izgradnje školske sportske dvorane“, broj sudionika se sve više širio. Namjeravali smo nastaviti rad i školske godine 2004./2005.; ustvari sve do realizacije. No kada smo ga u rujnu 2004. god. željeli prijaviti na Županijski natječaj za najbolji projekt u okviru preventivnog programa za sprječavanje ovisnosti, u našoj školi nisu pristali na to.

Prošle školske godine, 2008./2009., započeli smo s ostvarivanjem projekta: „Sudjelovanje mladih u programima lokalnih zajednica na zaštiti i očuvanju okoliša te ostvarivanju ljudskih prava“, koji će trajati više godina i svake školske godine će naglasak biti na nekom drugom problemu. U toj smo godini željeli što više doznati o ostvarivanju demokracije, o poštivanju ljudskih prava, o funkcioniranju temeljnih institucija Europske

unije te položaju Republike Hrvatske u procesima europskog udruživanja. S tim edukativnim ciljem smo i krenuli na putovanje u Bruxelles u **POSJET EUROPSKOM PARLAMENTU i to od 15. do 19. travnja 2009.**, kako ne bismo gubili od nastave.

Prije puta realizirali smo sljedeće projektne aktivnosti:

- učenici EIOŠ su sudjelovali u Danu akcije 2008. „Misli globalno, djeluj lokalno“ u organizaciji Gongga i Grada Rijeke 19. studenog 2008. u gradskoj vijećnici, kada su riječki srednjoškolci u potpunosti „zamijenili“ gradske vijećnike u planiranju i odlučivanju,
- rad u radionicama Gongga, u razredima, „*PRVI PUT BIRAM*“ i „*EUROPA U RAZREDU*“ tijekom veljače i ožujka 2009.

Osim Europskog parlamenta, u Bruxellesu smo posjetili i predstavnike Misije Republike Hrvatske pri Europskoj uniji, Predstavništvo Hrvatske gospodarske komore i Veleposlanstvo RH u Belgiji. Naše edukativno putovanje u Bruxelles financijski su poduprli: Ured Grada, Primorsko-goranska županija, Odjel gradske uprave za odgoj i obrazovanje, Udruženje obrtnika PGŽ i neka privatna poduzeća.

Međutim, u prijestolnicu Europske unije u Bruxellesu, nismo putovali sami. Pridružilo nam se dvadesetak učenica i učenika iz Prve sušačke hrvatske gimnazije u Rijeci /voditeljica prof. Ljubica Božić/, 4 učenice iz Prometne škole Rijeka /voditeljica prof. Mira Žepina/, a imali smo i po jednog predstavnika iz Medicinske škole u Rijeci, Trgovačke i tekstilne škole u Rijeci te Talijanske gimnazije u Rijeci. Jednom riječju bili smo „Hrvatska u malom“.

U BRUXELLESU

PRVI DAN: U Bruxelles stižemo 16. travnja oko 13.30 sati. Već u 15,00 sati imamo **posjet Europskom parlamentu.**

Službeni vodič Europskog parlamenta g. Georgely Polner upoznao nas je s radom te najznačajnije institucije Europske unije i jedine institucije koju građani svih država članica biraju – i to sve na engleskom jeziku. Učenice i učenici su jedva dočekali, da oni mogu postaviti pitanja vezana za položaj država u Europskoj uniji i promjenama, koje se zbivaju ulaskom neke nove države: koje elemente suverenosti države gube ulaskom u EU, što znači zajedničko europsko tržišno uređenje i da li se time ukida slobodno tržište, o sredstvima predpristupnih fondova, o ZERP-u, zašto se na deklaracijama proizvoda želi ukinuti podatak o zemlji porijekla tog proizvoda i umjesto toga označiti samo da potječe iz EU? Itd., itd.

Zbog kratkoće posjeta, uspjeli smo postaviti tek poneko pitanje, među njima i ono za nas najvažnije: Zašto EU inzistira na smanjenju brodograđevnih kapaciteta R Hrvatske i njihovoj privatizaciji, a istovremeno neke članice EU (Norveška, Finska) obnavljaju svoja brodogradilišta? I zašto se kod nas inzistira na privatizaciji brodogradnje po „poljskom modelu“?

Odgovorio je diplomatski, da danas brodogradilišta moraju imati modernu, a ne zastarjelu tehnologiju, dok su hrvatska brodogradilišta brojna i trebaju čestu subvenciju države. A to nije dobro.

Na kraju razgovora smo g. P. Gergelyju, između ostalog, **uručili i monografiju „3.maja“** na engleskom jeziku s posvetom i potpisima svih sudionika našeg putovanja. Obećao je da će je proslijediti u knjižnicu Europskog parlamenta i dao nam svoje posjetnice, rekavši da sva preostala pitanja, koja nismo uspjeli tamo postaviti, a i nova, pošaljemo njemu na e-mail i on će se potruditi da nam odgovori konzultirajući predstavnike Europskog parlamenta.

DRUGI DAN: 17. travnja smo započeli s **obilaskom parka „Europa u malom“**, u kojem je sa znamenitim građevinama zastupljeno svih 27 država Europske unije. Usprkos kiši, park je izgledao čarobno, sve je bilo u duhu zajedništva i veselja. Rekli su nam da je tamo već predviđeno mjesto za maketu RH, kad uđe u EU. Posjetili smo i Atomium, simbol Bruxellesa.

Točno u podne primile su nas u **Misiji Republike Hrvatske pri Europskoj uniji, Gordana Šimić, prva tajnica u Odjelu za medije i javnu diplomaciju s kojom smo i dogovarali ovaj posjet, te zamjenica šefa Misije, Jasna Ognjanovac**. Jasna Ognjanovac nam je uputila riječi dobrodošlice i objasnila koje su glavne aktivnosti službenika Misije RH pri EU kao direktnog pregovarača s Europskom unijom. U svom predavanju je učenike i učenice bodrila da teže svojim snovima, jer su ostvarljivi – najvažniji uvjet za zapošljavanje u EU je znanje najmanje 3 europska jezika. I njima smo kao podsjetnik ostavili monografiju „3. maja“, ali na hrvatskom jeziku.

U 14,00 sati imali smo dogovoren posjet u **Predstavništvu Hrvatske gospodarske komore u Bruxellesu. Dočekale su nas direktorica predstavništva HGK, Dragica Martinović i gđa Lahorka Ropac, viši stručni suradnik u Predstavništvu HGK u Bruxellesu**. Ukratko su nam objasnile što radi Predstavništvo HGK u Bruxellesu, kako priprema gospodarska poduzeća za konkurenciju na europskom tržištu. Saznali smo da su glavne zadaće Predstavništva HGK u Bruxellesu sudjelovanje u procesu restrukturiranja gospodarstva, promocija hrvatskog gospodarstva u inozemstvu i povezivanje poduzeća iz RH s poduzećima u svijetu (na fotografijama u prilogu je snimljena i power-point prezentacija u HGK u Bruxellesu).

Hrvatska gospodarska komora obavlja i zadaće, koje su važne upravo za buduće obrtnike, poduzetnike, a to je podučavanje kako nastupiti na gospodarskom i turističkom tržištu različitih zemalja, o mogućnostima financiranja projekata iz fondova EU za poduzetnike, jer EU programi za poticanje malog i srednjeg poduzetništva postoje. Rekli su nam da će upravo o tim programima biti seminar u Rijeci, 7. svibnja 2009.

A onda nam je **predstavnica Europske komisije Natascha Sander govorila o programu ERASMUS i mogućnostima koje on pruža** (naravno, i opet na engleskom jeziku). Uglavnom se radi o mobilnosti studenata i nastavnika u europske zemlje (sve razine studija). Financiraju se boravci od 1 do 34 mjeseca. Stipendije pokrivaju troškove boravka, puta, zdravstvenog osiguranja i školarine.

Status visokoobrazovnih ustanova u RH jednak je statusu ustanova iz zemalja EU te za sudjelovanje u prijavi projekta one, iznimno, ne moraju imati Erasmus sveučilišnu povelju (Erasmus University Charter).

Prije obilaska Veleposlanstva Republike Hrvatske u Belgiji, u autobusu nam se pridružio **dopisnik HRT-1 iz Bruxellesa, novinar Željko Korpar** i učenicima/ama pričao o pozivu novinara u Bruxellesu, tom stjecištu svih relevantnih zbivanja u Europskoj uniji, a pričao je i općenito o životu u Bruxellesu.

U 16.00 sati bili smo na prijemu kod **veleposlanika Republike Hrvatske u Belgiji, mr. sc. Borisa Grigića**. Objasnio nam je kolika je važnost upravo njegovog veleposlanstva, jer je Bruxelles ujedno i glavni grad Belgije i glavni grad Europske unije, a i europsko središte NATO-a.

Poslijepodne smo razgledavali grad u vlastitom aranžmanu.

TREĆI DAN: 18. travnja u 11,00 sati napuštamo hotel „Albert“ u ulici Royal-st-marie (Kraljevska ulica) i krećemo **put Waterlooa**, malog mjesta blizu Bruxellesa, gdje je Napoleon Bonaparte bio pobijeđen. Tu su nam u detalje prezentirali kako se ta bitka odigrala.

A onda je počeo dugačak povratak kući, u Rijeku.

PEDAGOŠKA VRIJEDNOST PUTOVANJA

Ovakvim izvannastavnim aktivnostima ostvaruju se sljedeća odgojno-obrazovna načela i postignuća:

- razvijanje jezično-komunikacijskih i društveno-humanističkih kompetencija,
- razvijanje kreativnih sposobnosti i kritičkog mišljenja,
- razvijanje socijalnih i interkulturalnih kompetencija,
- učenje za aktivno i odgovorno sudjelovanje u društvenom životu i preuzimanje odgovornosti za njegov demokratski razvoj,
- poznavanje, poštivanje i provođenje ljudskih prava,
- osposobljavanje za uočavanje i rješavanje problema u životnoj zajednici i šire,
- osposobljavanje za suočavanje s promjenama, pronalaženje rješenja i mogućnosti za sebe i druge,
- europska dimenzija obrazovanja.

Osim toga, ovim projekt putovanjem ostvarili smo još dvije vrijednosti, koje su možda čak i važnije od produblivanja znanja o europskim institucijama i njihovom djelovanju te poziciji RH u procesu pridruživanja EU. Prva je vrijednost da su učenice i učenici stekli samopouzdanje, spoznaju o vlastitoj važnosti, jer su eto tek tako /ovo „tek tako“ je uvjetno rečeno, jer bio je to trnovit put za nas voditeljice/ uspjeti doći do samog vrha vlasti Europske unije.

A druga vrijednost projekt putovanja *POSJET EUROPSKOM PARLAMENTU* je **suradnja između učenika i učenica potpuno različitih škola**. U Elektroindustrijskoj i obrtničkoj školi smo i krenuli s pozicija suradnje. Između kolegice iz Vjeronauka, profesorice Marijane Medanić i mene, koja predajem Politiku i gospodarstvo te Etiku, postoji stalna suradnja. Imamo zajedničke satove ili aktivnosti, bilo da se radi o humanitarnim aktivnostima, kao što je posjet i darivanje *Doma sv. Ane* (sklonište za zlostavljane majke s djecom) ili sudjelovanje u pripremama za posjet pape Ivana Pavla II. Rijeci ili o stjecanju političke kulture na radionicama Gongga „Prvi put biram“ i „Europa u razredu“. Eto i sada su u Bruxelles išli i „njeni“ i „moji“ učenici zajedno, a da nitko to nije ni primijetio.

Ne samo da su učenice i učenici tijekom putovanja uspješno prevladali predrasude: kao gimnazijalci i gimnazijalke su „uštogljeni štreberi“, a učenice i učenici strukovnih škola su „nekulturni divljaci, koji ništa ne znaju“, već su se razvila prava prijateljstva, koja se sada nastavljaju i u Rijeci.

Mi smo živi dokaz da mogu surađivati i potpuno različite osobe, grupe, samo ako postoji dobra volja da se nađe ono što je zajedničko svima i onda na tome dalje gradi.

INA KRAJU - NIJE KRAJ:

Ove školske godine, 2009./2010., s učenicima Elektroindustrijske i obrtničke škole Rijeka i članovima Mjesnog odbora „Mlaka“ planiramo, uz ostale školske aktivnosti i izvanškolske aktivnosti, zajedno rješavati konkretan ekološki problem u našoj lokalnoj zajednici. To je specifični cilj ovogodišnjeg projekta, a ciljani korisnici su svi građani Rijeke i Primorsko-goranske županije.

Sada je projekt u fazi analize procjena potreba u zajednici, analizi dionika — temeljni dionici bit će učenici Elektroindustrijske i obrtničke škole, a mogući partneri Grad Rijeka, Primorsko-goranska županija, Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija i mnogi drugi.

Provodimo i analizu problema i ciljeva te SWOT-analizu. Kako bi projekt bio tako dobro pripremljen, da se može uspješno natjecati za sredstva Europske komisije, ukoliko raspiše takav natječaj u koji bi se naš projekt mogao uklopiti, sudjelujem u seminaru „Od ideje do projekta“, koji organizira *Urad za Evropo — Reka* i uspostavljam kontakt s *Agencijom za mobilnost i programe EU*.

Irena Grubiša, teacher
Electro-industrial and crafts school from Rijeka

The great Don Branko Sbutega, a catholic priest from Kotor, in his work *„Kurosawa's unrest of the world“* wrote: „Once Confucius wrote it down somewhere: *„DO NOT CURSE THE DARKNESS, YOU'D RATHER LIGHT YOUR OWN CANDLE“* “

UNITED IN DIVERSITY - „All different, all equal“

PROJECT JOURNEY „VISIT TO EUROPEAN PARLIAMENT“

Visionaries that have been creating the European Union as well as those creating the Republic of Croatia didn't wait somebody else to do it for them or for a favourable climate to do so. In the same way it is not necessary or advisable for you to wait that a school you are employed at begins to follow the principles of a Quality School or to start to work at the so called “more approved” school that as if by default is to accept new methods. On the contrary, you'd rather act pursuing the creativity and innovation foundations right at the school where you already are. Therefore, at least within the scope of the subjects I teach and these are: Politics and Economy and Ethics, I try to make school a happy place for students, teach them to cooperate, be responsible towards other people and environment and make them realise that they can do a lot on their own only if they care enough.

The study „Self-evaluation of schools in order to improve education quality“ (project manager Petar Bezinović, Ph. D.), in which our Electro-industrial and crafts school Rijeka participated in 2003/2004 as well, showed that students accept my education methods exceptionally well. They replied positively to almost all of the questions concerning my work which made me very proud. Remarks that pleased me most were those added by the students

independently such as: “it’s cool during her subject, there’s always something going on”; “I can hardly wait her subject, even though is the last one today”...

And I have really managed to encourage them to take part in all positive activities be it curricular or extracurricular. For five years in a row we have visited the Parliament of the Republic of Croatia, taken part in EUQUIZ competition (Once I was told by the Ministry of European integration that my “ordinary” vocational school applied most teams in the Republic of Croatia – exactly 16!), I have taken them to the theatre, land registry office, Rade Končar Company, Mayor of the City of Rijeka Mr Vojko Obersnel, we have also visited President of the Republic of Croatia Mr Stjepan Mesić, Science Festival and many more. My fellow-worker, a catechist Marijana Medanić and me are in charge of collecting gifts and raising funds for St. Ana’s Home (a refuge for abused mothers and their children), and of visiting them as well – both students attending Religion and those attending Ethics visit this Home. Likewise, both groups took part in preparing a visit by Pope John Paul II to Rijeka.

In the school year 2003/2004 a group of students and me started a project “Step by step until school sports hall is built up” and our intention was to carry it on even in the school year 2004/2005 that is until the project has been completed. In September 2004 we intended to apply the project for a County-level competition within the preventive framework to prevent addictions; however, we didn’t manage to do so.

In the last school year 2008/2009 we started to carry out the project: “Participation of the young in programs by local communities for environment protection and preservation and for human rights enforcement” going on for several years whereby each school year brings into focus another issue. During that year we wanted to find out more about implementing democracy principles, respecting human rights, how basic EU institutions operate and what is the status of the Republic of Croatia in the procedure of EU integrations. Having this aim in mind we carried out a series of project activities:

- Students of Electro-industrial and crafts school took part in the Action Day 2008 “Think globally, act locally” organised by Gong and the City of Rijeka in the City Council on 19th November 2008 where they fully “replaced city councillors” in their work of planning and making decisions
- Our students also took part in Gong workshops “I ELECT FOR THE FIRST TIME” and “EUROPE IN THE CLASSROOM” in February 2009
- **Project journey VISIT TO EUROPEAN PARLIAMENT from 15th to 19th April 2009**

In Brussels besides the European Parliament we also visited representatives of the Mission of the Republic of Croatia to the European Union, the representative body of the Croatian Chamber of Commerce and Croatian Embassy in Belgium.

However, we did not travel alone to the capital of the EU in Brussels. We were accompanied by some twenty students from the First Croatian Grammar School of Sušak in Rijeka (guided by Ljubica Božić, teacher), four students from Transport Secondary School Rijeka (guided by Mira Žepina, teacher) and one representative respectively from Medicine Secondary School, Commercial and Textile Secondary School and Italian Grammar School, all from Rijeka. In one word, we were “small Croatia”. The cooperation between several different secondary schools in Rijeka has added an extra value to this project journey.

This method of educational work achieves a range of educational principles and accomplishments:

- Development of language and communication as well as social and liberal arts competencies
- Development of creative abilities and critical thinking
- Development of social and intercultural competencies
- Learning for active and responsible participation in social life and taking responsibility for its democratic development
- Knowledge, respect and enforcement of human rights
- Capacity building for identifying and solving problems in the living environment and broadly
- Capacity building for facing changes, finding out a solution and possibility both for yourself and the others
- European education dimension

At the end, although this is not the end: In this school year 2009/2010 students of Electro-industrial and crafts school Rijeka in addition to other curricular and extracurricular activities together with Local Committee “Mlaka” jointly plan to solve a specific environmental issue in our local community.